NORAKSTS
Lieta Nr. A42176205
AA43-0352-08/6

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 20.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja K.Krastiņa,
tiesneses Z.Kupce un L.Vīnkalna,

piedaloties pieteicējam *I.M.* un atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes Iekšlietu ministrijas pārstāvei Sanitai Pužulei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *I.M.* pieteikumu par Iekšlietu ministrijas 2004.gada 30.novembra lēmuma Nr.1/43-1040-1045-M atcelšanu, pienākuma uzlikšanu Iekšlietu ministrijai aprēķināt un izmaksāt naudu par mācību komandējumu un ceļa izdevumiem, kas radušies saistībā ar mācību komandējumu, un atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā, sakarā ar Iekšlietu ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 25.janvāra spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts policijas 2004.gada 10.septembra pavēli Nr.1035 „Par profesionālo tālākizglītību" (turpmāk – Pavēle) noteikts, ka vairākiem policijas darbiniekiem, tajā skaitā *I.M.* jāierodas uz tālākizglītības kursiem Valsts Policijas skolā no 2004.gada 13.septembra līdz 2004.gada 3.decembrim.

I.M. 2004.gada 28.septembrī vērsās ar iesniegumu pie Iekšlietu ministra, apstrīdot Pavēli.

Iekšlietu ministrijas 2004.gada 1.novembra lēmumā Nr.1/43-955-905-M norādīts, ka Pavēle nav administratīvais akts un skar tikai iestādi.

2004.gada 13.novembrī *I.M.* atkārtoti vērsās pie Iekšlietu ministra ar iesniegumu, kurā lūdza atkārtoti izskatīt pieteicēja 2004.gada 28.septembra iesniegumu. Iesniegumā *I.M.* norāda, ka Pavēle ir

administratīvais akts, jo ar to tiek pārkāptas cilvēktiesības, proti, netiek izmaksāta komandējuma nauda, netiek segti ceļa izdevumi policijas darbiniekiem, kuriem prakses vieta ir Rīgas rajonā, tiek pasliktināts policijas darbinieku stāvoklis, jo prakses laikā viņiem jāstrādā naktī, pārkāpts vienlīdzības princips, policijas darbinieki tiek nepamatoti atsaukti no atvaļinājuma, kā arī pastarpināti pārkāpts Latvijas Republikas Satversmes 112.pants, jo tiek liegta iespēja iegūt augstāko izglītību.

[2] Ar Iekšlietu ministrijas 2004.gada 30.novembra lēmumu Nr.1/43-1040-1045-M (turpmāk – Lēmums) atteikts atcelt Pavēli, aprēķināt un izmaksāt komandējuma naudu, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā.

Lēmumā secināts, ka Pavēle nav administratīvs akts, bet iestādes iekšējais lēmums, kas skar tikai iestādi, tai padotu institūciju vai īpaši pakļautu personu. Pavēles rezultātā nevarēja rasties *I.M.* tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, kas varētu būt par pamatu morālā kaitējuma atlīdzināšanai. Pavēle neierobežoja cilvēktiesības, ar to netika nodibināts, mainīts vai izbeigts *I.M.* tiesiskais statuss.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, *I.M.* (turpmāk arī –pieteicējs) vērsies Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kurā lūdz atcelt Lēmumu, pieaicināt lietā kā trešās personas visus Pavēlē minētos policijas darbiniekus, uzlikt pienākumu Iekšlietu ministrijai aprēķināt un izmaksāt pieteicējam naudu par mācību komandējumu un ceļa izdevumiem saistībā ar došanos uz mācību komandējumu no 2004.gada 13.septembra līdz 2004.gada 3.decembrim, kā arī izmaksāt pieteicējam morālā kaitējuma atlīdzību Ls 1000 apmērā. Pieteikums noraidīts daļā par

Pieteikums pamatots šādi.

[3.1] Pavēle uzskatāma par rīkojumu doties mācību komandējumā uz citu pilsētu saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 28.maija noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.219) 2.2.puntu.

[3.2] Saskaņā ar Noteikumiem Nr.219 personām ir tiesības saņemt komandējuma izdevumu atlīdzināšanu dienas naudas, ceļa un viesnīcas izdevumu apmaksai.

Pieteicējs vairākkārt rakstiski pieprasījis komandējuma naudas izmaksu, bet iestādes atteikušās izdot labvēlīgu lēmumu.

[3.3] Iekšlietu ministrija pretēji Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 81.panta ceturtajai daļai Lēmumā nav norādījusi argumentus attiecībā uz pieteicēja iesniegumā minēto pamatojumu.

[3.4] Lēmums neatbilst APL prasībām – tajā nav norādīts, kur un kādā termiņā pārsūdzams atteikums. Nokavēts termiņš atbildes sniegšanai.

[4] Paskaidrojumos tiesai Iekšlietu ministrija (turpmāk – atbildētāja) norāda, ka pieteikumu neatzīst un uzskata to par nepamatotu.

[4.1] Pavēle skar tikai pašu iestādi un iestādei īpaši pakļauto personu.

[4.2] Pienākums paaugstināt profesionālās izglītības līmeni ietilpst policijas darbinieka tiešajos darba pienākumos saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 28.oktobra noteikumiem Nr.598 „Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas reglaments" 22.punktu.

[4.3] Mācību laikā Pavēlē minētie policijas darbinieki tika atbrīvoti no tiešo dienesta pienākumu pildīšanas.

[4.4] Nebija pamata pieteicējam izmaksāt dienas naudu. Pieteicējs mācību laikā tika nodrošināts gan ar ēdināšanu, gan dzīvošanu. Pieteicējam bija iespēja atgriezties pastāvīgajā dzīves vietā, tika ievērots paredzētais darba un atpūtas režīms, līdz ar to nebija pamatota papildu izdevumu rašanās, kuru segšanai paredzēta dienas nauda.

[4.5] Nav pamata aprēķināt un apmaksāt ceļa izdevumus. Pieteicējs nav iesniedzis nevienu pierādījumu tam, ka viņam radušies jebkādi ceļa izdevumi.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 25.janvāra spriedumu pieteikums apmierināts daļā par Lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu atbildētājai viena mēneša laika no sprieduma spēkā stāšanās dienas aprēķināt un izmaksāt pieteicējam izdevumu atlīdzinājumu, kas saistīti ar mācību komandējumu atbilstoši Noteikumiem Nr.219. Pieteikums noraidīts daļā par morālā kaitējuma Ls 1000 apmērā atlīdzināšanu.

Spriedums pamatots šādi.

[5.1] Pavēles 1., 2., 3., 4., 5., 6. un 8. punkts nav administratīvais akts APL izpratnē. Ar šiem Pavēles punktiem nav konstatējams tiešs pieteicēja cilvēktiesību ierobežojums, kā arī netiek nodibināts, mainīts vai izbeigts iestādei īpaši pakļautas personas tiesiskais statuss.

[5.2] Pavēles 7.punkts, ar kuru pieteicējam, kura dienesta vieta atrodas Rīgas administratīvajā teritorijā, tika atteikts segt ceļa izdevumus, ir administratīvs akts APL izpratnē.

Pieteicējam saskaņā ar Noteikumiem Nr.219 bija subjektīvas tiesības uz izdevumu atlīdzinājumu, kas saistīti ar mācību komandējumu. Ar Pavēles 1.punktu tika apstiprināts pieteicēja brauciens uz noteiktu laiku uz citu apdzīvotu vietu Latvijas Republikā, lai papildinātu zināšanas

un paaugstinātu kvalifikāciju. Atsakot segt ceļa izdevumus, tika ierobežotas pieteicēja kā iestādei īpaši pakļautas personas cilvēktiesības.

[5.3] Lēmums nav tiesisks un ir atceļams un atbildētājai ir uzliekams pienākums aprēķināt un izmaksāt pieteicējam izdevumu atlīdzinājumu, kas saistīti ar mācību komandējumu atbilstoši Noteikumiem Nr.219 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi".

Ar pārsūdzēto Lēmumu pieteicējam tika atteikts atcelt Pavēles 7.punktu, kas atzīstams par administratīvu aktu APL izpratnē, un atteikts aprēķināt un izmaksāt izdevumu atlīdzinājumu, kas saistīti ar mācību komandējumu un uz ko pieteicējam bija subjektīvas tiesības saskaņā ar Noteikumiem Nr.219.

[5.4] Lūgums pieaicināt lietā kā trešās personas pārējos policijas darbiniekus, kas bija minēti Pavēlē, ir noraidāms.

Pārējie policijas darbinieki, kas bija minēti Pavēles 1.punktā, ir Pavēles adresāti un varēja to apstrīdēt. Tiesas spriedums, apmierinot pieteicēja prasību, nekādā mērā nevar skart pārējo policijas darbinieku tiesības vai tiesiskās intereses.

[5.5] Ar valsts pārvaldes iestādes rīcību, atsakot pieteicējam aprēķināt un izmaksāt mācību komandējuma izdevumu atlīdzinājumu, pieteicējam nav radītas morālas ciešanas, kas būtu atlīdzināmas atbilstoši APL 8.nodaļas noteikumiem.

Pieteicējs norādījis, ka morālā kaitējuma summā ir iekļauta maksa par studijām, par kurām nācās maksāt otrreiz, jo pieteicējs kursos bijis no 13.septembra līdz 2.decembrim, savukārt sesija augstskolā bija oktobrī. Pavēles 1.punkts, ar kuru pieteicējs kā Valsts policijas darbinieks tika norīkots uz profesionālās tālākizglītības kursiem, nav atzīstams par administratīvu aktu, un arī sekas (sesijas nenokārtošana), kas iestājušās sakarā ar profesionālās tālākizglītības kursu apmeklējumu, nav vērtējamas administratīvā procesa kārtībā.

Nav konstatējama cēloņsakarība starp mācību komandējuma izdevumu atlīdzinājuma neizmaksāšanu un sesijas nenokārtošanu augstskolā.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 25.janvāra spriedumu daļā, kurā pieteikums apmierināts, atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību.

[6.1] Pavēle jāvērtē kopumā, un tā nav atzīstama par administratīvo aktu.

Spriedumā secināts, ka pieteicēja cilvēktiesības ir ierobežotas, taču tiesa nenorāda, kāda satura tiesības ir ierobežotas.

[6.2] Nav pamata pieteicējam izmaksāt dienas naudu, jo pieteicējam tika nodrošināta iespēja paaugstināt kvalifikāciju mācību

kursos Valsts policijas Policijas skolā, saglabājot darba samaksu un uzturdevas kompensāciju, kā arī sedzot mācību izdevumus.

[6.3] Tiesa ir pārkāpusi APL 254.pantu, jo nav norādīts, kāda satura administratīvais akts atbildētājai jāizdod.

Spriedumā nav norādīts, tieši kādi pieteicēja izdevumi tiesas vērtējumā atbildētājai jāmaksā pieteicējam.

[7] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāve apelācijas sūdzību uzturēja, bet pieteikumu lietas pārsūdzētajā daļā neatzina. Paskaidroja, ka, pieteicējam atrodoties kursos, ēdināšana tajos no Valsts policijas puses netika nodrošināta. Pieteicējam nav jāizmaksā dienas nauda, jo laikā, kad viņš atradās kursos, viņam tika saglabāta uzturdevas kompensācija. Attiecībā par ceļa izdevumiem atbildētājs jau bija devis rīkojumu Valsts policijai atlīdzināt pieteicējam ceļa izdevumus, atbilstoši sabiedriskā transporta izmaksām, bet, cik zināms, tas vēl nav izdarīts.

Pieteicējs apelācijas sūdzību neatzina, bet uzturēja pieteikumu lietas pārsūdzētajā daļā. Paskaidroja, ka uzturdevas kompensācija nav tas pats, kas dienas nauda komandējuma gadījumā.

Motīvu daļa

[8] Saskaņā ar APL 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Apgabaltiesa konstatē, ka ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 25.janvāra spriedumu noraidīts pieteikums daļā par morālā kaitējuma Ls 1000 apmērā atlīdzināšanu un minētajā daļā spriedums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā.

Līdz ar to apgabaltiesa lietu izskata pēc būtības pieteikuma daļā par Lēmuma atcelšanu un par labvēlīgā akta izdošanu (pienākuma uzlikšanu atbildētājam aprēķināt un izmaksāt naudu par mācību komandējumu un ceļa izdevumiem) sakarā ar atbildētāja apelācijas sūdzību.

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Iekšlietu ministrijas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums daļā par Lēmuma atcelšanu un labvēlīgā akta izdošanu ir pamatots.

[10] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi konstatējusi, ka Pavēles 7.punkts, ar kuru pieteicējam, kura dienesta vieta ir Rīgā, atteikts segt ceļa izdevumus saistībā ar kursu apmeklēšanu, ir administratīvais akts, kas skar pieteicēja cilvēktiesības – proti, Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā garantētās tiesības uz īpašumu un

107.pantā noteiktās tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, jo Pavēles 7.punkts tieši ietekmē pieteicēja finansiālo stāvokli.

Apvienoto nāciju organizācijas Ģenerālās Asamblejas 1948.gada 10.decembrī pieņemtās Vispārējā cilvēktiesību deklarācijas 23.panta trešā daļa noteic, ka katram strādājošam ir tiesības uz taisnīgu un apmierinošu darba algu, kas nodrošina cilvēka cienīgu dzīvi viņam un viņa ģimenei. Nepieciešamības gadījumā tā jāpapildina ar citiem sociālās nodrošināšanas līdzekļiem.

Tādējādi personas tiesības saņemt atalgojumu un arī cita veida ar darba pienākumu veikšanu saistīto atlīdzību naudas veidā, kas ir noteiktas normatīvajos aktos, ir saistīta ar cilvēktiesību - tiesību uz cilvēka cienīgu dzīvi realizēšanu un nodrošināšanu.

Gadījumā, ja pieteicējam saistībā ar darba vietas organizēto apmācību kursos, kas notiek citā apdzīvotājā vietā, apmeklēšanu rodas papildu izdevumi, kas saistīti ar transporta izmaksām, ēdināšanu u.c., pieteicēja cilvēktiesības tiek skartas, jo viņa naudas līdzekļi tiek atrauti no paša un ģimenes ikdienas dzīves nodrošināšanas, novirzot tos citiem mērķiem – saistībā ar kursu apmeklējumu citā apdzīvotā vietā.

Tādējādi arī Lēmums, ar kuru noraidīts pieteicēja iesniegums par Pavēles 7.punkta atcelšanu, ir atzīstams par administratīvo aktu, kas ierobežo pieteicēja cilvēktiesības un ir pieteicējam nelabvēlīgs.

[11] Pieteicējs savu lūgumu darba devējam apmaksāt viņam dienas naudu un transporta izdevumus saistībā ar atrašanos tālākizglītības kursos pamato ar Noteikumu Nr.219 prasībām.

Minētie noteikumi noteic kārtību, kādā atlīdzināmi izdevumi, kas saistīti ar darba un mācību komandējumiem, un izdevumu diennakts normas, kas piemērojamas, aprēķinot komandējuma izdevumus iestāžu ierēdņiem, kuri ir algas nodokļa maksātāji un dodas komandējumā Latvijas Republikā vai uz ārvalstīm (Noteikumu 1.punkts; šeit un turpmāk normas redakcijā, kāda bija spēkā pieteicēja nosūtīšanas uz tālākizglītības kursiem, laikā).

Saskaņā ar minēto Noteikumu 2.2.punktu par komandējumu uzskatāms ar institūcijas vadītāja rakstisku rīkojumu apstiprināts darbinieka brauciens uz noteiktu laiku uz citu apdzīvotu vietu Latvijas Republikā, lai papildinātu zināšanas un paaugstinātu kvalifikāciju (mācību komandējums).

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs Pavēles izdošanas laikā bija policijas amatpersona (ierēdnis), kas dienēja Rīgas galvenās policijas pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Ceļu policijas bataljona 7.rotā. Tādējādi pieteicēja dienesta vieta bija apdzīvotā vieta – pilsēta Rīga.

Pavēli, ar kuru pieteicējs tiek norīkots uz Valsts policijas darbinieku profesionālās tālākizglītības kursiem, ir izdevis pieteicēja darba devējs - Valsts policija (parakstījis Valsts policijas priekšnieks).

Pavēlē minēts, ka tajā minētajiem policijas darbiniekiem (tajā skaitā pieteicējam) jāierodas uz kursiem Policijas skolā, kas atrodas Jūrmalā, Skolas ielā 44 (*lietas 43.lapa*). Tā kā pieteicēja dienesta vieta bija Rīga, lai apmeklētu tālākizglītības kursus Policijas skolā pieteicējam bija jādodas no Rīgas uz citu apdzīvotu vietu – uz Jūrmalas pilsētu.

No Pavēles satura izriet, ka pieteicējs kā Valsts policijas amatpersona uz profesionālās tālākizglītības kursiem tika norīkots, lai papildinātu zināšanas, kas nepieciešamas viņa darba veikšanā.

Ievērojot iepriekš minētos apstākļus, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja (Valsts policijas darbinieka, kura darba vieta ir Rīga) brauciens uz profesionālās tālākizglītības kursiem Policijas skolā Jūrmalā saskaņā ar Pavēli ir atzīstams par mācību komandējumu Noteikumu Nr.219 2.2.punkta izpratnē.

[12] Saskaņā ar Noteikumu Nr.219 7.punktu par komandējuma laiku darbiniekam, citu izdevumu starpā, ir atlīdzināmi arī šādi izdevumi: dienas nauda, lai kompensētu papildu izdevumus, kas rodas komandējuma laikā (piemēram, par ēdināšanu, dažādiem pakalpojumiem) (7.1.punkts) un ceļa (transporta) izdevumi (7.2.punkts).

Ievērojot apgabaltiesas konstatējumu [11], ka pieteicēja brauciens uz tālākizglītības kursiem Policijas skolā Jūrmalā ir mācību komandējums, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam saskaņā ar Noteikumu Nr.219 7.1. un 7.2.punktu ir atlīdzināmi dienas naudas un transporta izdevumi.

[13] Noteikumu Nr.219 19.2.punkts noteic, ja darbinieks bijis komandējumā Latvijas Republikā, viņam atlīdzina dienas naudu – trīs latus par katru komandējuma dienu. Ja darbinieks komandējuma laikā katru dienu var atgriezties pastāvīgajā dzīvesvietā un tas ir ekonomiski pamatoti, institūcijas vadītājs var pieņemt lēmumu par dienas naudas atlīdzināšanu 50 % apmērā no minētās summas.

Ievērojot apgabaltiesas konstatējumu, ka pieteicēja atrašanās kursos ir atzīstama par atrašanos mācību komandējumā tiesību normu izpratnē, pieteicējam ir tiesības uz dienas naudas atlīdzinājumu par šo komandējumu.

Ievērojot to, ka institūcijas, kurā pieteicējs strādāja, vadītājs nebija pieņēmis lēmumu par dienas naudas atmaksāšanu pieteicējam 50% apmērā, to atbilstoši pamatojot, konstatējams, ka pieteicējam ir atlīdzināma dienas nauda 100% apmērā – trīs latu apmērā dienā.

Noteikumu Nr.219 13.punkts noteic, ja darbinieks dodas mācību komandējumā uz laiku, kas ir ilgāks par 30 dienām, tad par laiku, kas pārsniedz 30 dienas, dienas naudu neizmaksā. Valsts sekretārs atsevišķos gadījumos ir tiesīgs no ministrijai iedalītajiem valsts budžeta līdzekļiem noteikt dienas naudu vai tās daļu par mācību komandējuma laiku, kas ir ilgāks par 30 dienām, rakstiski informējot par to Finanšu ministriju un Valsts kontroli.

Ievērojot to, ka pieteicēja komandējums uz tālākizglītības kursiem bija tieši mācību komandējums, un attiecībā uz pieteicēju nebija pieņemts lēmums par dienas naudas par mācību komandējuma laiku, kas ir ilgāks par 30 dienām, izmaksu, secināms, ka pieteicēja gadījumā ir piemērojama vispārējā kārtība, kas ir noteikta mācību komandējumu gadījumā – dienas nauda ir aprēķināma un izmaksājama par mācību komandējuma laiku, kas nepārsniedz 30 dienas.

[14] Pieteicējs vēlas, lai viņam atmaksā arī transporta izdevumus, kas radušies kursu apmeklējuma sakarā. Pieteicējs kursus ir apmeklējis, braucot ar savu personīgo autotransportu, jo tā bijis ātrāk. Darba devējs nebija izdevis rīkojumu par kursu apmeklēšanu, izmantojot personīgo automašīnu.

Noteikumu Nr.219 7.2.punkts noteic, ka darbiniekam par komandējuma laiku atlīdzina ceļa (transporta) izdevumus: līdz komandējuma vietai un atpakaļ līdz pastāvīgajai darba (dienesta) vietai (7.2.1.punkts); par degvielu (ja darbinieks brauc ar personisko vai dienesta autotransportlīdzekli) saskaņā ar institūcijas vadītāja apstiprināto brauciena maršrutu un kilometrāžu, kā arī nepieciešamo attiecīgās markas degvielas daudzumu, ja ir iesniegti degvielas uzpildīšanas staciju izdoti dokumenti (piemēram, kvītis, čeki), kas apliecina minētos izdevumus (7.2.4.punkts).

Ievērojot to, ka attiecībā uz pieteicēju nebija izdots institūcijas vadītāja lēmums (apstiprinot brauciena maršrutu un kilometrāžu, kā arī nepieciešamo degvielas daudzumu) par pieteicēja personīgas automašīnas izmantošanu kursu apmeklējumam, apgabaltiesa konstatē, ka lietā nav pamata atlīdzināt pieteicējam degvielas izmaksas sakarā ar kursu apmeklējumu.

Pieteicējs norāda, ka darba devējs nepamatoti šādu rīkojumu nebija izdevis.

Apgabaltiesa šo pieteicēja viedokli atzīst par nepamatotu, jo institūcijas vadītājs savus lēmumus pieņem, vadoties arī no institūcijas budžeta iespējām, tādējādi gadījumiem, kad tiks izmantota automašīna (dienesta vai personīgā), jābūt izsvērtiem un, kā to noteic tiesību norma, iepriekš institūcijā akceptētiem. Institūcijas vadītājam nav pienākuma *post factum* atmaksāt jebkura darbinieka degvielas izmaksas, ja viņš bija

braucis komandējumā ar automašīnu, jo degvielas cenas ir ievērojami augstākas (ņemot vērā arī automašīnas tehnisko stāvokli un dzinēja tilpuma apjomu), nekā sabiedriskā transporta izmaksas (ar kuru atlīdzināšanu privātpersona var rēķināties).

Arī Noteikumu Nr.219 19.1.punkts noteic, ja darbinieks bijis komandējumā Latvijas Republikā, viņam atlīdzina izdevumus par braucienu uz komandējuma vietu un atpakaļ uz pastāvīgo darba (dienesta) vietu ar dzelzceļa un ūdens transportlīdzekļiem, kā arī autotransportlīdzekļiem, izņemot taksometru. Ja darbinieks nav uzrādījis dokumentu, kas apliecina viņa braukšanas izdevumus, institūcijas vadītājs ir tiesīgs atļaut atlīdzināt braukšanas izdevumus atbilstoši minimālajai braukšanas cenai (tarifam).

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, secināms, ka likumdevējs ir noteicis personas tiesības uz minimālo iespējamo izdevumu atlīdzinājumu. Ja personai ir pieejama iespēja apmeklēt mācību komandējumu, izmantojot sabiedrisko transportu, kā tas ir pieteicēja gadījumā – dodoties no dienesta vietas Rīgā uz kursiem Jūrmalā, valsts iestādei nav pienākuma segt personai lielākus izdevumus par degvielu tikai tāpēc vien, ka persona ir izvēlējusies braukt ar savu transporta līdzekli savu ērtību dēļ (arī laika ekonomijas nolūkā).

Ievērojot to, ka pieteicējs kursus ir apmeklējis, braucot ar savu automašīnu, un lietā nav pamata apmaksāt pieteicējam degvielas izdevumus, ņemot vērā arī to, ka pieteicējs nav darba devējam uzrādījis kādus citus dokumentus, kas apliecina viņa braukšanas izdevumus, bet lietā ir konstatējams, ka pieteicējs kursus Jūrmalā ir apmeklējis, apgabaltiesa atzīst, ka atbilstoši Noteikumu Nr.219 19.1.punkta noteiktajam lietā ir pamats pieteicēja braukšanas izdevumu atbilstoši minimālajai braukšanas cenai (tarifam) atlīdzināšanai. Ievērojot minēto, atbildētājam ir uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicēja braukšanas izdevumus atbilstoši minimālajai braukšanas cenai (tarifam) sabiedriskajā transportā.

[15] Atbildētājs norāda, ka nav pamata atlīdzināt pieteicējam dienas naudu, jo pieteicējam laikā, kad viņš apmeklēja kursus, bija saglabāta uzturdevas kompensācija, kuras mērķis ir līdzīgs dienas naudas mērķim – segt ēdināšanas izdevumus.

Pieteicējs paskaidro, ka uzturdevas kompensācija nav tas pats, kas dienas nauda.

Apgabaltiesa atzīst par pareizu pieteicēja viedokli turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Kā izriet no Noteikumu Nr.219 tiesiskā regulējuma, dienas naudas atlīdzinājums tiek piešķirts darbinieku komandējuma (arī mācību) gadījumā un tā mērķis ir kompensēt papildu izdevumus, kas rodas

komandējuma laikā (piemēram, par ēdināšanu, dažādiem pakalpojumiem) (Noteikumu Nr.219 7.1.punkts). No minētā apgabaltiesa konstatē, ka dienas naudas atlīdzinājuma piešķiršanā nav noteicošs tas, kādam mērķim tiek dienas nauda iztērēta – vai ēdināšanai, vai kādam citam mērķim. Noteicošais ir apstāklis, ka dienas naudas atlīdzinājums tiek piešķirts personai, kura darba nepieciešamības apstākļu dēļ ir spiesta doties uz citu apdzīvotu vietu; dienas naudas atlīdzinājums tiek piešķirts, lai kompensētu izdevumus kādu šīs personas vajadzību apmierināšanai, turklāt pašas personas izvēlē paliek tas, kādam mērķim šo kompensāciju iztērēs.

Dienas naudas kompensācija tiek piešķirta tiešā saistībā ar atrašanos komandējumā, neatkarīgi no tās izlietošanas mērķiem.

Savukārt policijas amatpersonai piešķirtajai uzturdevas kompensācijai ir cita juridiska daba.

Likuma „Par policiju" 26.panta piektā daļa noteic, ka policijas darbinieki dienesta laikā ir daļējā valsts apgādībā. Apgādes nosacījumus un normas reglamentē Ministru kabinets. Saskaņā ar minēto likuma normu Ministru kabinets 2003.gada 28.oktobrī izdeva noteikumus Nr.597 „Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm formas tērpu un atšķirības zīmju apraksts un apgādes normas". Šie noteikumi noteic Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm (tajā skaitā policijas darbinieku) formas tērpu un atšķirības zīmju aprakstu, kā arī apgādes normas un kārtību.

Minēto noteikumu 6.punkts noteic, ka darbinieks saņem uzturdevas kompensāciju – 35 latus mēnesī. Kompensāciju pārskaita uz darbinieka kontu kredītiestādē.

Apgabaltiesa konstatē, ka uzturdevas kompensācija policijas darbiniekam tiek piešķirta uz likuma pamata, un tiek piešķirta sakarā ar dienestu policijā, kā tas izriet no likuma „Par policiju" regulējuma. Policijas darbinieks ar speciālo dienesta pakāpi dienesta laikā atrodas daļējā valsts apgādībā sava dienesta specifikas dēļ (paaugstinātas bīstamības apstākļi, dienesta vajadzību diktēta darba laika specifika); arī citiem Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbiniekiem (robežsargiem, ugunsdzēsējiem) ar speciālajām dienesta pakāpēm ir noteikta uzturdevas kompensācija.

Tādējādi apgabaltiesa konstatē, ka uzturdevas kompensācija pieteicējam bija piešķirta sakarā ar dienestu policijā, un tā viņam kursu laikā tika saglabāta, jo pieteicējs joprojām atradās policijas dienestā (arī kursus apmeklēja saistībā ar profesionālo tālākizglītību) un saistībā ar to arī atradās daļējā valsts apgādībā.

Noteikumos Nr.219 noteiktā dienas nauda ir saistīta tieši ar apstākli, ka persona darba vajadzību dēļ dodas uz citu apdzīvotu vietu, atstājot sev ierasto darba vidi, un dienas nauda kompensē izdevumus, kas

saistīti ar izbraukšanu uz citu vietu. Noteikumi nešķiro darbinieku kategorijas, kas ir tiesīgas saņemt dienas naudu, un neizslēdz no šo personu loka Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbiniekus ar speciālajām dienesta pakāpēm, kas jau tā atrodas daļējā valsts apgādībā. Dienas naudas atlīdzināšanas pienākums ir pakārtots apstāklim, ka darbinieks ir nosūtīts komandējumā (arī mācību komandējumā), nešķirojot darbinieku kategorijas. Tā kā pieteicējs saskaņā ar Pavēlē noteikto atradās mācību komandējumā, viņam saskaņā ar Noteikumu Nr.219 regulējumu pienākas dienas naudas izdevumu atlīdzinājums.

[16] Ņemot vērā iepriekš minēto, apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējam ir tiesības uz dienas naudas, kas ir nosakāma trīs latu apmērā par komandējuma dienu un ir izmaksājama par 30 komandējuma dienām, atlīdzinājumu. Tāpat pieteicējam ir tiesības uz transporta izdevumu par braucienu uz komandējuma vietu (Jūrmalā, Skolas ielā 44) un atpakaļ uz pastāvīgo dienesta vietu (Rīga) atlīdzinājumu, atbilstoši minimālajai braukšanas cenai (tarifam) (dzelzceļa vai autotransporta; piemērojot minimālo no iespējamiem tarifiem), kas pastāvēja pieteicēja kursu apmeklējuma laikā, par katru kursu apmeklējuma dienu.

[17] Šādos apstākļos apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka pieteikums ir daļēji pamatots un apmierināms daļā par pienākuma uzlikšanu atbildētājam izdot pieteicējam labvēlīgu aktu, ar kuru aprēķināt un izmaksāt izdevumu atlīdzinājumu saistībā ar mācību komandējumu.

Administratīvā rajona tiesa pareizi konstatējusi, ka Lēmums, ar kuru pieteicējam tika atteikts atcelt Pavēles 7.punktu, nav tiesisks. Vienlaikus apgabaltiesa secina, ka tiesai nav atsevišķi jālemj par pieteicējam nelabvēlīgā Lēmuma atcelšanu.

Kā vairakkārt norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (*sk. 2006. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415/2006 17. punktu, 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA–14/2007 17.punktu*), skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt(..). Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Savukārt izdot

šādu aktu ir pamats vienīgi tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi. Tādēļ tiesai ir jāpārbauda, vai šie priekšnoteikumi pastāv. Šī pārbaude tiesai jāveic neatkarīgi no tā, ar kādiem apstākļiem iestāde pamatojusi savu atteikumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku (*sk. 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.SKA– 44/2007 9.1.punktu*).

Ievērojot minēto, Lēmuma (ar atteikumu pārskatīt Pavēles 7.punktu, ar kuru pieteicējam nav segti komandējuma ceļa izdevumi) atcelšana šajā lietā nav patstāvīgs pieteikumā priekšmets, jo pieteicējs sev vēlamo rezultātu – komandējuma izdevumu kompensēšanu, – var sasniegt tikai ar labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Atbildētāja apelācijas sūdzību par pirmās instances sprieduma atcelšanu daļā, ar kuru apmierināts pieteikums, apgabaltiesa atzīst par nepamatotu.

[18] APL 126.panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicējs, iesniedzot pieteikumu, samaksājis valsts nodevu 10 latus (*lietas lapa 3*). Līdz ar to atbildētājam ir uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicēja samaksāto valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

I.M. pieteikumu daļā par Iekšlietu ministrijas 2004.gada 30.novembra lēmuma Nr.1/43-1040-1045 atcelšanu un par labvēlīga administratīvā akta izdošanu atzīt par pamatotu.

Uzlikt pienākumu Iekšlietu ministrijai viena mēneša laikā no šā sprieduma spēkā stāšanās dienas aprēķināt un izmaksāt *I.M.* izdevumu atlīdzinājumu, kas saistīti ar mācību komandējumu – dienas naudu par 30 komandējuma dienām un ceļa izdevumus par došanās uz komandējuma vietu un atpakaļ uz dienesta vietu, atbilstoši minimālajam sabiedriskā transporta braukšanas tarifam, par katru komandējuma dienu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *I.M.* samaksāto valsts nodevu 10 (desmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	(paraksts)	K.Krastiņa
Tiesneses	(paraksts)	Z.Kupce
	(paraksts)	L.Vīnkalna

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas
tiesnese K.Krastiņa
Rīgā 2008.gada 20.oktobrī